

Vuohču Sámiid Searvi rs.
Poropolku 12
99690 Vuotso

LAUSUNTO 25.1.2018

Oikeusministeriö
PL 25
00023 VALTIONEUVOSTO

Viite: Saamelaiskäräjälain muuttaminen, Inarin kuulemistilaisuus

Vuohču Sámiid Searvi rs:n (Vuotson saamelaisseura ry) mukaan nykyinen saamelaismääritelmä tulee muuttaa vastaamaan paremmin saamelaisten tapaa tunnistaa ryhmänsä jäsenet. Vain näin voidaan vahvistaa saamelaisten kieltä ja kulttuuria koskevaa kulttuuri-itsehallintoa. Vuohču Sámiid Searvi rs:n mielestä on tärkeää, että laissa oleva saamelaismääritelmä vastaa saamelaisyhteisön omaa käsitystä saamelaisesta. Saamelaisyhteisön on hyväksyttävä ja tunnustettava saamelaismääritelmä. Vuohču Sámiid Searvi rs painottaa, että saamelaismääritelmää ei saa laajentaa koskemaan henkilöitä, joita saamelaisyhteisö ei tunnusta ryhmänsä jäseniksi.

Vuohču Sámiid Searvi rs:n toiminnan tavoitteena on säilyttää ja edistää saamelaista kulttuuria, sekä turvata ja kehittää saamelaisten yleisiä taloudellisia, sosiaalisia ja kulttuurisia oikeuksia. Seura on toiminut vuodesta 1972 lähtien ja sillä on 241 varsinaista jäsentä. Vuohču Sámiid Searvi rs:n toimialuetta on Suomen eteläisin saamelaiskylä, Vuotso, sekä sen lähialueet. Yhdistys on alkujaan perustettu saamelaisten oikeuksien turvaamiseksi.

Vuohču Sámiid Searvi rs:n näkemyksen mukaan saamelaismääritelmässä on tärkeää säilyttää yhteys elävään saamelaiseen kulttuuriin. Saamelaisena voidaan pitää henkilöä, joka on kasvanut saamen kieleen ja kulttuuriin. Kieli ei kuitenkaan yksistään saa, eikä voi tulevaisuudessa määrittää saamelaisuutta, sillä nykypäivänä kielen voi opiskella kuka tahansa, ja vastaavasti on olemassa saamelaisia, jotka ovat käyneet läpi kielellisen assimilaation, eivätkä täten puhu saamea. Vuotso on esimerkki saamelaisalueesta, jossa on tapahtunut kielellinen assimilaatio, mutta saamelainen identiteetti on säilynyt. Nykyinen kolmen sukupolven taakse ulottuva kielikriteeri sisältää myös assimilaation seurauksena kielensä menettäneet. Saamelaiskulttuurissa saamen kieli, saamelaiset tavat ja perinteet, sekä perinteiset elinkeinot on opittu perinteisesti saamelaisessa sukuyhteisössä ja ne siirtyvät yhä sukupolvelta toiselle. Saamelaiskulttuuri on elävää perinnettä.

Saamelaismääritelmän tulee vastata henkilön todellista ja katkeamatonta yhteyttä saamelaiskulttuuriin. On kestävämpää pitää henkilöä saamelaisena pelkästään polveutumisen perusteella. Lappalaiselinkeinoja harjoittaneeksi merkitty esivanhempi vuosisatojen takaa ei ole todiste etnisestä saamelaisuudesta. Se kertoo ainoastaan elinkeinosta, jota myös suomalaiset uudisasukkaat ovat harjoittaneet. Poronhoito on yksi saamelaiskulttuurin keskeisistä elementeistä, mutta ei kuitenkaan ainoa. Se on muotoutunut

myös suomalaisten elinkeinoksi uudisasutuksen leiyttä Lappiin aina 1600-luvulta saakka. Polveutumisen perusteella vaaliluettelon ja täten myös saamelaiskäräjille voitaisiin hyväksyä ryhmä yksilöitä, jotka pohjaavat saamelaisuutensa vuosisatojen päähän, ja joilla ei ole elävää yhteyttä nykypäivän saamelaisuuteen. Tämä voisi pahimmillaan heikentää saamelaiskäräjien merkitystä ja johtaa saamelaiskulttuurin ja saamelaisten pakkoassimilaatioon saamelaisten jäädessä vähemmistöön.

Saamelaisilla on alkuperäiskansana Suomen perustuslaissa turvattu oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Tämän oikeuden toteutumisen kannalta on tärkeää, että niillä, jotka saamelaiskäräjillä päättävät kielen ja kulttuurin ylläpitämistä koskevista asioista on omakohtainen yhteys saamen kieleen ja saamelaiseen kulttuuriin, ja että he kuuluvat etnisiin saamelaisiin.

Suomi on hyväksynyt YK:n alkuperäiskansojen oikeuksia koskevan julistuksen, jonka artikla 33:ssa vahvistetaan alkuperäiskansojen oikeus itse määritellä kansaan kuulumisen ehdot omien tapojensa ja perinteidensä mukaisesti. Täten saamelaiskäräjien tulee päättää saamelaiskäräjien vaaliluettelon kuulumisesta. Vuohču Sámiid Searvi rs painottaa ryhmäidentifikaation merkitystä saamelaisuuden määrittelemisessä.

Unna-Maari Pulska

Puheenjohtaja
Vuohču Sámiid Searvi rs.

Elli-Marja Hetta

Varapuheenjohtaja
Vuohču Sámiid Searvi rs.